

Oznamovanie protispoločenskej činnosti

Od 1. 3. 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“), ktorý zrušil doterajší právny predpis upravujúci danú oblasť (zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Nová legislatíva nadväzuje na doterajšiu právnu úpravu, má však snahu zaistiť prehĺbenie, rozšírenie a zefektívnenie ochrany poskytovanej oznamovateľom protispoločenskej činnosti.

Definovanie základných pojmov

Nový zákon vymedzuje základné pojmy:

- *Oznamovateľ* - je fyzická osoba, ktorá v dobrej viere urobí oznámenie orgánu príslušnému na prijatie oznámenia, úradu alebo zamestnávateľovi; za oznamovateľa sa považuje aj blízka osoba oznamovateľa, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu k tomu istému zamestnávateľovi ako oznamovateľ, k zamestnávateľovi, ktorý je závislou osobou vo vzťahu k zamestnávateľovi oznamovateľa alebo k zamestnávateľovi, ktorý je založený alebo zriadený zamestnávateľom oznamovateľa.
- *Oznámenie* - je uvedenie skutočností, o ktorých sa fyzická osoba - zamestnanec dozvedela v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo v súvislosti s činnosťou vo verejnom záujme a ktoré sa týkajú protispoločenskej činnosti.
- *Kvalifikované oznámenie* - je oznámenie, ktoré môže prispieť alebo prispelo k objasneniu **závažnej protispoločenskej činnosti** alebo k zisteniu alebo k usvedčeniu jej páchatela. *Závažná protispoločenská činnosť* - je:
 - trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 až 263 Trestného zákona, trestný čin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 až 268 Trestného zákona, trestné činy verejných činiteľov podľa § 326 až 327a Trestného zákona alebo trestné činy korupcie podľa § 328 až 336b Trestného zákona,
 - trestný čin, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou tri roky,
 - správny delikt, za ktorý možno uložiť pokutu s hornou hranicou určenou výpočtom, alebo
 - správny delikt s hornou hranicou pokuty vo výške najmenej 30 000 eur.
- *Konanie v dobrej viere* - je konanie fyzickej osoby, ktorá vzhľadom na okolnosti, ktoré sú jej známe, a vedomosti, ktoré v čase oznámenia má, sa odôvodnene domnieva, že uvádzané skutočnosti sú pravdivé; v pochybnostiach sa konanie považuje za konanie v dobrej viere, dovtedy, kým sa nepreukáže opak.

Významnou zmenou oproti predošlej právnej úprave (zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov) je prenos kompetencií z orgánov inšpekcie práce na nový **Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti**. Tento nezávislý orgán štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou bude poskytovať ochranu oznamovateľom, kontrolovať dodržiavanie zákona, poskytovať odborné stanoviská a poradenstvo k aplikácii zákona, robiť osvetu v oblasti poskytovania ochrany, poskytovať odmenu oznamovateľovi, či predkladať Národnej rade Slovenskej republiky správu o svojej činnosti.

Forma oznámenia protispoločenskej činnosti

Oznámenie protispoločenskej činnosti možno urobiť jedným z nasledovných spôsobov:

- podaním kvalifikovaného oznámenia o závažnej protispoločenskej činnosti, ktorá je trestným činom; zákon taxatívne vymenúva dotknuté trestné činy:
- trestné činy korupcie,
- trestné činy verejných činiteľov,
- trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie,
- trestný čin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe,
- trestný čin za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody nad 3 roky, podaním kvalifikovaného oznámenia o závažnej protispoločenskej činnosti, ktorá je správnym deliktom - jedná sa o vybraný správny delikt, za ktorý možno uložiť pokutu s hornou hranicou vo výške najmenej 30 000 eur, resp. o správny delikt, za ktorý možno uložiť pokutu s hornou hranicou určenou výpočtom, alebo
- oznámením protispoločenskej činnosti zamestnávateľovi v rámci vnútorného systému preverovania oznámení.

Podľa § 25 ods. 9 zákona je zamestnávateľ povinný zosúladiť vnútorný systém vybavovania podnetov podľa zákona č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov s týmto novým zákonom do 30. septembra 2019.

Nitriansky samosprávny kraj z uvedeného dôvodu vypracoval **Smernicu o vnútornom systéme vybavovaní oznámení protispoločenskej činnosti v podmienkach Nitrianskeho samosprávneho kraja a organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti.**

Predmetná smernica je verejne prístupná k nahliadnutiu na webovom portáli NSK v časti Elektronická úradná tabuľa – Smernice a zásady.

Zodpovednou osobou, ktorá plní úlohy zamestnávateľa – TRIBEČSKÉHO MÚZEA V TOPOĽČANOCH podľa § 10 ods. 4 až 7 a podľa § 11 zákona, je hlavný kontrolór NSK.

Oznámenie je možné podať:

a) elektronickou poštou zaslanou na adresu oznamovanie@unsk.sk, ktorá je dostupná nepretržite 24 hodín denne,

b) poštou zaslanou na adresu Úrad NSK, hlavný kontrolór NSK, Rázusova 2A, 949 01 Nitra, pričom na obálke je potrebné uviesť upozornenie „DO RÚK HLAVNÉHO KONTROLÓRA NSK - NEOTVÁRAŤ“;

c) poštou zaslanou na sekretariát predsedu NSK, pričom na obálke je potrebné uviesť upozornenie „DO RÚK PREDSEDU NSK - NEOTVÁRAŤ“.

Spôsob podania oznámenia podľa písm. c) je možné využiť len v prípade, ak oznámenie smeruje proti hlavnému kontrolórovi.